

به نام خدا

بنیان‌های جامعه آزاد

نویسنده: ایمون باتلر

مترجم: بردیا گرشاسبی

Foundations of a Free Society

سرشناسه	باتلر، ایمون، ۱۹۵۲ - م. Butler, Eamonn
عنوان و نام پدیدآور	بنیان‌های جامعه آزاد / نوشته ایمون باتلر؛ ترجمه بردیا گرشاسبی؛ ویراستار سعید علیمیرزایی.
مشخصات نشر	تهران: سارگل، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۲۴۸ ص.: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۰۴۶-۰۰-۴
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	عنوان اصلی: Foundations of a Free Society.c, 2013.
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	آزادی
موضوع	حکومت انتخابی
موضوع	فردگرایی
موضوع	سیاست اقتصادی
شناسه انجمن	گرشاسبی، حسین، ۱۳۴۴ -، مترجم
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۴ ب۲/ب۵۸۵J
رده‌بندی دی‌سی	۳۲۳/۴۴
شماره ثبت کتاب	۳۹۶۶۰۲۷

هر گونه حق چاپ و تکثیر برای انتشارات سارگل محفوظ است.

نام کتاب	: بنیان‌های جامعه آزاد
نویسنده	: ایمون باتلر
مترجم	: بردیا گرشاسبی
ویراستار	: سعید علیمیرزایی
ناشر	: سارگل
نوبت چاپ	: اول: پاییز ۱۳۹۴
تیراژ	: ۲,۰۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۴۶-۰۰-۴
قیمت	: ۱۵,۰۰۰ تومان

نشر سارگل: تهران، میدان فاطمی، خیابان یکم، پلاک ۱۲، طبقه پنجم

۸۸۹۵۴۰۴۱ - ۸۸۹۸۳۳۲۴

www.goto847.ir

فهرست مطالب

۷	پیش‌گفتار مترجم
۹	دربار، نویسنده
۱۰	قدمه علی سلمان
	۱- مقدمه
۱۳	هدف این کتاب
۱۴	شرح مختصری از فصل کتاب
	۲- مزیت‌های اخلاقی و اقتصادی آزادی
۱۷	جامعه آزاد
۲۲	استدلالی اخلاقی در دفاع از آزادی
۳۲	استدلالی اقتصادی در دفاع از آزادی
	۳- نهادهای جامعه آزاد
۴۹	جامعه‌ای بدون دولت
۵۳	چرا دولت باید محدود باشد؟
۶۹	راه‌های محدود کردن دولت
۷۶	تعیین قواعد

۴- برابری و نابرابری

- ۸۱ برابری در یک جامعه آزاد
- ۸۳ انواع برابری
- ۹۲ برابری در نتیجه
- ۱۰۰ برابری و عدالت
- ۱۰۷ دشواری‌های مساوات‌خواهی

۵- تجارت و اقدامات اقتصادی آزاد

- ۱۱۳ اقتصاد بازار آزاد
- ۱۱۸ چگونه می‌توان ثروت را دسترس کرد
- ۱۲۷ بازارها چگونه کار می‌کنند

۶- مالکیت و عدالت

- ۱۴۱ مالکیت خصوصی
- ۱۴۷ قواعد عدالت
- ۱۶۴ حق‌های انسانی

۷- جامعه خودانگیخته

- ۱۶۹ نظم بی‌نیاز از دستور و نظارت
- ۱۷۴ تحمل
- ۱۹۲ مشکل دیگرخواهی

۸- خصوصی سازی و جهانی سازی

- ۲۰۱ مهاجرت و تکنولوژی
۲۰۳ پروراندن یک جامعه آزاد
۲۰۵ حقوق مالکیت در عمل
۲۱۶ خدشات انسانی بدون دولت
۲۲۷ جهانی سازی و تجارت
۲۳۳ اهمیت صلح

۹- خلاصه های اندیشه ای کتاب

- ۲۳۷ طرح استدلال در دفاع از آزادی
۲۳۸ دولت محدود
۲۳۹ برابری بیشتر
۲۴۰ اقتصاد آزاد
۲۴۱ عدالت و حاکمیت قانون
۲۴۳ دنیای آزادی
۲۴۵ کتابنامه

امروزه رهبران سیاسی کشورهای غربی تقریباً در هر مناسبتی که به مسائل جهانی مربوط باشد سعی دارند در سخنرانی‌ها و بیانه‌های خود، ضمن پرداختن به موضوع مورد نظرشان، حداقل چندین بار به مفاهیمی نظیر دموکراسی و آزادی نیز اشاره کنند. این اشارات اغلب خطاب به دیگران و با لحنی مطمئن و کاملاً حق به جانب بیان می‌شوند، به گونه‌ای که شنونده احساس می‌کند سخنران به احتمال قریب به یقین متولی رسمی آزادی است یا از یک مرکز معتبر و مورد پذیرش جهانی بشریت، سند نمایندگی رسمی آزادی را گرفته است. به واقع، دولت‌های غربی (به ویژه رهبران ایالات متحده آمریکا) اصرار دارند که خودشان را معیار و مفر از آزادی، قلمداد کنند و شرایطی به وجود آورده‌اند که دیدگاه‌ها و رهیافت‌های نامزدی را بدیده‌ها و سیاست‌های خودشان به کلی ناسازگار با نفس آزادی جلوه داده شوند.

اما برخلاف ادعای سیاستمداران اروپایی و آمریکایی، دولت‌های غربی شایسته آن نیستند که معیار آزادی تلقی شوند و دولتمداران غربی نیز صلاحیت تفسیر آزادی را ندارند. دولت‌های غربی را متولی و مظار آزادی دانستن هم ابلهانه است و هم خطرناک: ابلهانه است چون از دور هم شباهتی به حقیقت ندارد، و خطرناک است چون آزادی را بدنام می‌کند، تصویر مخدوش و معیوبی از آزادی به ذهن متبادر می‌سازد، فساد و عوام‌فریبی عده‌ای سیاستمدار قدرت‌طلب غربی را به گردن آزادی می‌اندازد، و مردم را نسبت به زندگی در جامعه آزاد بدبین می‌کند.

البته نهادهای برپا دارنده آزادی در روندی تدریجی و طی قرن‌های هفدهم در بسیاری از جوامع غربی شکل گرفته و استوار شده‌اند و به همین دلیل مردم این جوامع نسبت به دیگر کشورها از آزادی‌های نسبی بیشتری برخوردارند. اما این

۱. شرح مقررات و سیاست‌های پرشماری که این دولت‌ها به قصد سلب یا تضعیف آزادی‌های فردی شهروندان خود به تصویب رسانده‌اند از حوصله چند جلد کتاب جداگانه هم خارج است.

موضوع ربطی به دولت‌های غربی ندارد، چون این نهادها را دولت‌ها به وجود نیاورده‌اند. اتفاقاً دولت‌های غربی (به ویژه از ابتدای قرن بیستم به بعد) به شیوه‌های گوناگون سعی در تضعیف نهادهای آزادی و گسترش جاه‌طلبی‌های خود داشته‌اند.

این کتاب مقدمه‌ای بر معنای واقعی آزادی و مبانی جامعه آزاد است. نویسنده در این کتاب با زبانی ساده و استدلال‌هایی روشن به تشریح اصول و قواعد جامعه حقّاً آزاد می‌پردازد و ضمن ارائه نمونه‌ها و مثال‌های متعدد، نشان می‌دهد که جامعه آزاد با جامعه دولت‌مدار و ناکارامدی که سیاستمداران غربی و روشنفکران وابسته به آن در پی گسترش آن هستند چه تفاوت‌هایی دارد.

امیدوارم ترجمه این کتاب که اکنون برای اولین بار به همت انتشارات سارگل در ایران منتشر می‌گردد زمینه‌ای برای گفت‌وگوی سازنده و تبادل آرا بین متفکرین و صاحب‌نظران کشور را فراهم کند. این کتاب مجموعه‌ای مستقل غربی فراهم آورده و گام کوچکی باشد در جهت آژهای نظرات و اندیشه‌های نویسنده‌ای که تمام عمر خود را صرف تحقیق در مباحث آزادی و توضیح مبانی اقتصاد، بازار، و جامعه آزاد کرده است و در آثار متعددی که تا کنون چاپ رسانده، لحظه‌ای از انتقاد به سیاست‌های آزادی‌ستیز سیاستمداران غربی غفلت نکرده است.

بردیا گرشاسبی

مدیر و بنیان‌گذار مرکز پیشبرد بهرهوری و فرصت‌های اجتماعی در لندن

www.capto.org.uk

پاییز ۱۳۹۴

درباره نویسنده

«ایمون باتلر» مدیر «مؤسسه آدام اسمیت»^۱ است که اندیشکده‌ای پیش‌تاز در ارائه خط‌مشی و امور راهبردی در شهر لندن است. باتلر مدارک دانشگاهی در رشته‌های اقتصاد، فلسفه، و روان‌شناسی دارد و دکترای خود را در سال ۱۹۷۸ از دانشگاه «سنت اندروز»^۲ اسکاتلند دریافت کرده است. وی در دهه ۱۹۷۰ برای مجلس نمایندگان در کنگره آمریکا کار می‌کرد و پیش از بازگشت به انگلستان و تأسیس مؤسسه آدام اسمیت، در «کالج هیلسدیل»^۳ در میشیگان به تدریس فلسفه اشتغال داشت. ایمون باتلر در سال ۲۰۱۲ از «مدرسه کسب و کار ادینبورگ»^۴ به دریافت نشان «Hon DLit» نائل شد. وی در حال حاضر دبیر «انجمن مَن پلرین»^۵ است.

باتلر کتاب‌های متعددی در باره اقتصاددانان پیشرو «میلتون فریدمن»^۶، «فردریک هایک»^۷، و «لودویگ فن میزس»^۸ و مقدمه‌ای بر «مکتب اتریشی اقتصاد»^۹ نوشته است. وی برای «مؤسسه آدام اسمیت»^{۱۰} نیز مقدمه‌هایی بر آدام اسمیت و لودویگ فن میزس نوشته است. باتلر یکی از نویسندگان تاریخچه‌ای از نظارت‌های قیمت و دست‌مزد، و همچنین حمله به کتب‌هایی در مورد ضریب هوش بوده است. از جمله آثار معروف و اخیر او می‌توان به «بهترین کتاب در باب بازار»^{۱۱}، «وضعیت پوسیده بریتانیا»^{۱۲}، و «بیانیه جایگزین»^{۱۳} اشاره کرد که توجهات فراوانی را جلب کرده است. ایمون باتلر به طور مستمر با نشریات و رسانه‌ها همکاری دارد.

نظرات مطرح شده در این تکی‌نگاری، همانند دیگر آثار ه نشر شده از سوی مؤسسه امور اقتصادی، صرفاً نظرات نویسنده است و نظر مؤسسه (که هیچ نظر رسمی و تشکیلاتی ندارد) یا هیئت امنای مؤسسه، یا اعضای انجمن مشاورین آکادمیک، یا کارکنان عالی‌رتبه آن محسوب نمی‌گردد.

1. Adam Smith Institute

2. St Andrews

3. Hillsdale College

4. Edinburgh Business School

5. Mont Pelerin Society

6. Milton Friedman

7. Friedrich Hayek

8. Ludwig von Mises

9. Austrian School of Economics

10. Institute of Economic Affairs

11. The Best Book on the Market

12. The Rotten State of Britain

13. The Alternative Manifesto

مقدمه علی سلمان

بحران‌های اقتصادی و سیاسی در اغلب موارد زمینه‌ساز حمله و تعرض به آزادی شده‌اند. در دوران «رکورد بزرگ»^۱ در اواخر دهه ۱۹۲۰، تقریباً تمام اقتصادهای عمده دنیا با بالا بردن تعرفه‌های تجاری، آزادی مبادله و تجارت را محدود کردند. این واکنش آنی و نسنجیده، فقط باعث تشدید تنش‌های ژئوپولیتیک و افزایش فشارها و سختی‌های اقتصادی شد. ظهور حکومت‌های سوسیالیستی تند در دهه‌های ۱۹۳۰ و ۱۹۴۰ در نهایت به سرکوب مطلق آزادی‌های مدنی، سیاسی، و اقتصادی در نیمی از جهان منجر گردید.

در دوران اخیر نیز، حوادث یازده سپتامبر، و واکنش آمریکا به این حوادث، زنجیره‌ای از سیاست‌های آنی و نسنجیده را به جریان انداخته که عملاً آزادی را فدای تلاش برای افزایش امنیت کرده است. به شیوه‌ای مشابه، بحران مالی دنیا که از سال ۲۰۰۸ آغاز گردید و مانند مورد قبل، بذر آن ابتدا در خاک آمریکا جوانه زده و رشد کرده بود افزایش شدید نظارت‌ها، مقررات، و حمایت‌های دولتی را در پی داشت. در جریان بحران مزبور، دولت‌ها در هر دو سوی اقیانوس آتلانتیک، به جای تکیه کردن بر اصل «ویرانگری خلاق»^۲ بازار آزاد، مبالغه‌عظیمی از پول مالیات‌دهندگان را صرف نجات شرکت‌های ورشکسته کردند.

تهدیداتی که متوجه آزادی هستند به وفور در همه جا وجود دارند. ربع قرن پیش، دنیا با شادمانی پذیرای سیاست شفافیت و «فضای باز» در زمان جماهیر شوروی سابق شد و سپس فرو ریختن دیوار برلین را جشن گرفت. اما اکنون چالش‌های جدیدی در شکل «نو ملی‌گرایی»^۳ در اروپا و «افراط‌گرایی»^۴ در خاورمیانه سر بر آورده‌اند. این گرایش‌ها اگر مهار نشوند به کاهش بیشتر آزادی

1. Great Depression
2. creative destruction
3. glasnost

4. neo-nationalism
5. radicalism

می‌انجامند. اکنون در اروپا، علی‌رغم وجود حد بالایی از آزادی سیاسی و یک نظام فعال دموکراسی، بازگشت به دوران ملی‌گرایی و حتی نژادپرستی، عملاً در حال اتفاق است، و گویا شگفتی چندانی در کسی بر نمی‌انگیزد. ظهور افراط‌گرایی مذهبی در خاورمیانه از ظهور نژادپرستی در اروپا نیز عادی‌تر به نظر می‌رسد. متأسفانه نه بازار و نه دموکراسی، هیچ کدام در وضعیت مناسبی قرار ندارند.

اما به نام تمام این مشکلات، مردم در قرن بیست و یکم از بسیاری جهات به مراتب آزادتر از اسلاف خود در قرن گذشته هستند. انقلاب فن‌آوری ارتباطات و اطلاعات، منابع بی‌شماری را به زیر کشیده‌اند. به طور مثال، در چین، «لی شنگ‌فانگ»^۱، نویسنده و منتقدی برجسته است که وبلاگ او تقریباً ۶ میلیون خواننده دارد. اگر اطلاع و آگاهی به معنای قدرت باشد، باید قبول کنیم که فن‌آوری اطلاعات، آزاد را ته‌انمند ساخته است. مرزهای ژئوپولیتیک همچنان بر جای خود باقی ماندند، اما از موضوعیت آن‌ها به شکل روزافزونی کاسته می‌شود.

در چنین وضعیتی، انتشار تکنگراری حاضر به قلم‌نویس «ایمون باتلر»^۲ اتفاقی به‌هنگام محسوب می‌شود. ورود «بنیان‌های جامعه آزاد» به جمع مقدمه‌هایی که درباره آزادی نوشته شده‌اند، ورودی شایسته خوشامدگویی است. هارت منحصر به فرد «ایمون باتلر»، توانایی او در بیان اندیشه‌های مهم و تأثیرگذار به زبانی ساده و روان و یکی دیگر از توانایی‌های او ذکر مثال‌های مختلف از دنیای واقعی است؛ مثال‌هایی که ضمن به تصویر کشیدن اندیشه‌ها و تأیید استدلال‌های نظری او، استدلال‌های منتقدین و مخالفان آزادی را با موفقیت رد می‌کنند.

با این توصیف، کتاب حاضر یک متن مقدماتی ممتاز برای افرادی است که علاقه‌مند به درک و فراگیری اصول بنیادین جامعه آزاد هستند. این کتاب به

ویژه برای اشاعه آزادی در کشورهای مفید است که اصول مزبور در آنها تا حد زیادی ناشناخته باقی مانده‌اند، و نیز برای کسانی که خواستار دفاع از آزادی در سرزمین‌هایی هستند که آزادی‌های سنتی و دیرینه آنها مورد هجوم قرار گرفته است.

علی سلمان

بنیان‌گذار و مدیر اجرایی مؤسسه تحقیقات راهبردی اقتصاد بازار

اسلام آباد پاکستان

سپتامبر ۲۰۱۳